

Шеховцова М.Ю.

здобувач вищої освіти

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Землянська А.В.

ВИСВІТЛЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-АГРОНОМА У ЗМІ: СОЦІАЛЬНА РОЛЬ ТА МОВНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті визначаються основні аспекти роботи аграрія на сучасному етапі та роль жінок у цій професії. Акцентовано на змінах у мовній парадигмі висвітлення образу жінки-агронома у ЗМІ.

Ключові слова: аграрний сектор, виклики, жінка-агроном, фемінітив, мовна парадигма.

Shekhovtsova M. Explanation of the Image of a Female Agronomist in the Media: Social Role and Language Aspect. The article defines the main aspects of the farmer's work at the current stage and the role of women in this profession. Emphasis is placed on changes in the linguistic paradigm of the image of a female agronomist in the mass media.

Key words: agricultural sector, challenges, female agronomist, femininity, language paradigm.

Сільське господарство під час війни в Україні зазнало значних змін і труднощів, але залишається критично важливою галуззю для збереження продовольчої безпеки країни та підтримки економіки. Після повномасштабного вторгнення росії в 2022 році українські аграрії зіткнулися з важкими викликами. Історично сільське господарство вважалось переважно чоловічою сферою, тому жінки можуть стикатися з певними викликами, такими як упередження щодо їхньої компетенції або фізичних можливостей. Підтвердження цьому можна знайти майже в кожній публікації у ЗМІ, присвяченій жінкам-агрономам, зокрема в інтерв'ю з представницями аграрного сектору економіки.

Мета нашого дослідження – визначити роль і місце жінки-агронома та розкрити особливості висвітлення їхнього внеску в розвиток галузі у ЗМІ крізь призму соціальних викликів та мовної парадигми.

В Україні агрономи відіграють важливу роль, оскільки країна є однією з найбільших сільськогосподарських держав у світі. Агрономи забезпечують ефективне використання земель і підтримують високі стандарти врожайності, що важливо для економіки країни та експорту продукції. Основне завдання агронома – забезпечити ефективне використання земельних ресурсів і покращити якість сільськогосподарської продукції.

Чимало агрономів у наш час продовжують працювати в умовах небезпеки. Українські ЗМІ часто висвітлюють труднощі, з якими вони стикаються: мінування полів, руйнування інфраструктури та економічні виклики. Таким чином, українські медіа формують образ агронома не лише як технічного спеціаліста, а й як активного учасника соціальних та економічних процесів, що мають велике значення для майбутнього країни. Підкреслюється його відповідальність за збір врожаїв, ефективне використання ресурсів та впровадження інноваційних технологій (зокрема, це стосується використання дронів для моніторингу полів, автоматизації процесів сівби та збору врожаю, а також застосування штучного інтелекту для підвищення ефективності агропроцесів).

ЗМІ наголошують, що під час війни агрономи стикнулися з численними викликами, які вплинули на сільське господарство, продовольчу безпеку та економіку загалом [3; 8]. Серед основних викликів під час війни:

- руйнування інфраструктури (зруйновані або пошкоджені ферми, ангари для зберігання продукції);
- мінування полів (після бойових дій значна частина території стає небезпечною через міни, що ускладнює або унеможлиблює обробку землі та збір урожаю);
- нестача ресурсів і техніки (через військові дії значно ускладнюється або припиняється експорт сільськогосподарської продукції, особливо в умовах блокування портів і транспортних шляхів);
- відсутність робочої сили (через війну багато аграріїв, у тому числі й агрономів, були мобілізовані або змушені покинути свої ділянки).

Остання причина зумовила й той факт, що в сучасному суспільстві жінки-аграрії здобувають все більше визнання та підтримки, а їхній внесок у розвиток сільського господарства стає все більш важливим. Вони займають провідні позиції в аграрному секторі, зокрема як

керівниці фермерських господарств, агрономи, консультантки з агротехнологій та співробітниці аграрних університетів і науково-дослідних інститутів. Багато жінок демонструють високий рівень професіоналізму та успішно працюють в аграрній сфері, змінюючи стереотипи. Хоча історично сільське господарство асоціювалося з чоловіками, зокрема у фізично важкій праці на полі, сучасні технології та автоматизація процесів зменшують цю різницю. Жінки-агрономи активно залучаються до всіх етапів агровиробництва – від планування посівних кампаній до управління великими аграрними підприємствами. Вони демонструють високий професіоналізм і досягають значних успіхів в аграрному секторі України. Держава та приватні ініціативи також підтримують рівність у сільському господарстві, надаючи можливості для професійного розвитку, освіти та підвищення кваліфікації для жінок-аграрієв.

Ці соціальні зміни закріплені й на мовному рівні, що позначилось, насамперед, на формулюванні назв відповідних професій. Так, у ЗМІ ми можемо простежити, зокрема, паралельне вживання як уже традиційних форм називання професії через прикладку: *жінка-аграрій, жінка-агроном, жінка-фермер* тощо [2; 5], так і шляхом утворення фемінітиву, що закріплено на законодавчому рівні згідно з новим правописом української мови: *агрономка, фермерка, фахівчиня з технології* та ін. [1; 4; 6]. При цьому наслідком збереження в соціумі стереотипних уявлень про осіб, що є представниками певної професії, є превалювання у статтях і блогах так званого андроцентризму, за якого, наголошує І. Міньковська, «загальний чоловічий рід застосовують на позначення і жінок, і чоловіків, навіть тоді, коли, наприклад, для більшості назв цих професій можна утворити форми обох родів» [7].

Однак, варто зауважити, що більшість агрономок у своїх історіях успіху та численних інтерв'ю ЗМІ спростовують уявлення про маскуліність їхньої професії, пояснюючи це сучасними умовами праці та рівнем розвитку науки й техніки. Дослідження демонструють, що чоловіки та жінки можуть мати різні підходи до прийняття рішень. Жінки часто схильні орієнтуватися на комплексний, стратегічний підхід і враховувати довгострокові наслідки своїх рішень, тоді як чоловіки можуть більше фокусуватися на конкретних завданнях і швидкому вирішенні проблеми. І все ж, професійні якості агрономів, незалежно від статі, формуються через освіту, досвід і компетентність у цій сфері.

Жорсткість, витривалість, велике фізичне навантаження та інші характеристики роботи агронома, типові для текстів попередніх десятиліть, на сьогодні змінили слова й словосполучення *креативність, експериментальність, відповідальність, вміння домовлятися з усіма* – риси, які можуть бути притаманними представникам обох статей, а інколи й більше проявляються саме у жінок. Останні, як зауважує один із опитуваних журналістами сайту «SuperAgronom.com» чоловіків-агрономів, «більш наполегливі у досягненні поставленої задачі, але і більш вимогливі до інших учасників процесу. Присутність жінок у колективі стимулює триматися у формі. Але не тільки стежити за собою та тримати своє тіло у формі, також тримати себе психологічно, не допускаючи зривів незалежно від ситуації. Будь-який колектив – це свого роду родина, і спокій в родині залежить від поведінки усіх» [5]. З цього погляду стає цілком зрозумілим, чому відносно жінок-аграріїв у ЗМІ виникає означення Берегиня – це алюзія на первісні уявлення про землю-матір, її плодючість та здатність до народження нового життя, утримання роду.

Після закінчення війни українське сільське господарство зіткнеться з наступними великими викликами. Відновлення аграрних земель, розмінування, відбудова інфраструктури та залучення інвестицій будуть основними завданнями. Попри це війна підкреслила важливість аграрного сектору на світовій арені, що може сприяти розвитку нових партнерств і залученню міжнародних інвесторів для подальшого відродження сільського господарства країни. Тож не випадково вже звичним по відношенню до жінок-аграріїв у сучасних умовах є вживання й фемінітиву героїня, оскільки вони підхопили значний обсяг роботи за чоловіками, що боронять Україну, і тримають надійний тил для підтримки економіки країни.

Отже, агрономи відіграють ключову роль у розвитку сільського господарства країни, забезпечуючи стабільність постачання продовольства, підвищення врожайності та ефективно використання ресурсів. Вони розробляють та впроваджують нові технології, що сприяють сталому сільському господарству, допомагають адаптуватися до кліматичних змін, покращують якість ґрунтів і культур. Завдяки своїм знанням і професіоналізму агрономи підтримують економіку, впливають на рівень продовольчої безпеки.

Виклики сьогодення і рівень розвитку науки й техніки зумовили збільшення в професії агронома представниць жіночої статі. Це вплинуло

й на зміну мовної парадигми, зокрема введення в обіг відповідних фемінітивів за посадами, зміни у формулюванні характеристик, що визначають професіограму. Крім того, у ЗМІ часто зустрічаються метафоричні й емоційно забарвлені означення: «берегиня», «героїня», «красуня землі» та ін.

Література

1. Агрономка Віолетта Повалій: «Контролюю роботу сівалки, а на жнивях рахую втрати за комбайном». URL: <https://pereiaslav.city/articles/378809/agronomka-violetta-povalij-kontrolyuyu-robotu-sivalki-a-na-zhnivahrahuyu-vtrati-za-kombajnom>.
2. Басанець О. Справа всього життя. Чи легко бути жінкою-агрономом? URL: <https://superagronom.com/articles/50-sprava-vsogo-jittya-chi-legko-butijinkoyu-agronomom>.
3. Белякова К. «Працюємо під обстрілами, поля горять». Фермер про збір врожаю на Херсонщині. URL: <https://suspilne.media/kherson/780959-pracuemo-pid-obstrilami-pola-gorat-fermer-pro-zbir-vrozau-nahersonsini/>.
4. Горобчук А. Роль жінок в агросекторі та розвитку сільських територій. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/podiiia/item/21860-rol-zhinok-v-ahrosektori-ta-rozvytku-silskykh-terytorii.html>.
5. Жінка-агроном у колективі: чи є якісь проблеми? URL: <https://superagronom.com/blog/797-jinka-agronom-u-kolektivichiyekis-problemi>.
6. Зелінська Т. Агроном – це чоловіча професія, але жінка справляється з нею краще: як 25-річна головна агрономка підприємства Тетяна Пельчарська руйнує стереотипи про свою професію. URL: <https://galka.if.ua/ahronom-tse-cholovicha-profesiiia-ale-zhinka-spravliaietsia-z-neiu-krashche-iak-25-richna-holovna-ahronomka-pidpryiemstva-tetiana-pelcharska-ruynuie-stereotypu-pro-svoiu-profesiiu-foto/>.
7. Мінковська І. Фемінізуймо професії! Назви професій у галузі біології та медицини в аспекті гендерного аналізу. URL: <https://osvitaua.com/2018/07/65666/>.
8. Тарасенко Т. Українські аграрії в умовах війни: праця попри втрати, інфляцію, блекауті. URL: <https://aggeek.net/ru-blog/ukrainski-agrarii-v-umovah-vijni-pratsya-popri-vtrati-inflyatsiyu-blekauti>.